„Hotel Monopole" te Amersfoort, tenzij U een andere vergaderplaats wilt kiezen.

Billijkheidshalve gaan we er van uit dat elke deputaatschap eigen reiskosten betaalt.

Uw spoedig antwoord gaarne tegemoet ziende

U de leiding des Geestes toebiddend bij de bespreking van dit schrijven, verblijven we met br. gr. en heilbede

Namens Deputaten

(w.g.) L. H. v. d. MEIDEN, Praeses.
(w.g.) J. H. VELEMA, Secretaris.

I.

Deputaten van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken, gehouden te Amersfoort, 1948, voor contact met de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Kampen/'s-Gravenhage, 12 Mei 1950.

Aan Deputaten van de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken, gehouden te Utrecht, 1947, voor contact met Gereformeerde belijders.

Hooggeleerde, Weleerwaarde en Eerwaarde Heeren en Broeders,

In antwoord op Uw brief van Maart 1950 mogen wij het volgende onder Uw aandacht brengen.

1. Met blijdschap zullen we, zoo de Heere wil, U ontmoeten op Woensdag 24 Mei a.s., te Amersfoort, in „Hotel Monopole". We stellen U voor onze samenkomst te doen aanvangen des morgens te 10 uur.

2. In afwachting van deze ontmoeting willen we beleefdheidshalve in terugslag op Uw brief van Maart 1950 althans in betrekking tot eenige formeele punten nu reeds een enkel woord opmerken.

3. Dat onze brief van 31 Mei 1949 door een „geprikkelden toon" zou gekenmerkt zijn, kunnen we niet inzien. We deden niet anders dan ingaan op door U gestelde vragen, onder herinnering aan het feit, dat die vragen reeds eerder door ons beantwoord waren. Onzerzijds hebben wij nagelaten, ons ook maar af te vragen, of herhaling van reeds beantwoorde vragen soms een geprikkelde stemming zou kunnen verraden. Want „zakelijkheid" dunkt ons niet in strijd met den idealen „kerkelijken stijl" te zijn.

4. Ook nu nog spreekt U uit, van onze (Groningsche) Synode „een ridderlijke verklaring" te hebben verwacht, dat zij de verklaring van 1905 „t e r u g n a m". Maar opnieuw gaat U voorbij aan onze opmerking, d à t, en onze uiteenzetting, „w a a r o m", dit bepaalde woord („t e r u g n e m e n") door haar niet k o n gebruikt worden zonder daarmee van wat in 1905 en daarná geschied is, een misteekening te geven. Het is duidelijk, dat deze reden n i e t een tegenspraak inhoudt met Uw bewering, dat in 1905 met de belijdenis onzer Kerken is gesold. Overigens herinneren we aan onze uitvoerige documentatie bij onze bewering, dat onze Groningsche Synode over „1905" in zeer afkeurenden zin gesproken heeft.

5. Naar onze meening is een publicatie van Ds J. H. Velema, allereerst bestemd voor Uw jeugd, en voor wat de uitgave betreft, verzorgd door een fonds, waarvoor van Uw Kerken in het gemeen steun gevraagd is, kwalijk als een „private meening" te qualificeeren, althans indien „privaat" een tegenstelling inhouden zou met hetgeen als gangbare, althans algemeen goedgekeurde of getolereerde meening onder U zou mogen gelden.

Moge de zegen des Heeren rusten op de komende ontmoeting!

Inmiddels verblijven wij, met hoogachting en broedergroet, namens deputaten van de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken, gehouden te Amersfoort, 1948, voor contact met de Christelijke Gereformeerde Kerken,

(w.g.) P. DEDDENS, voorzitter.
(w.g.) F. DE VRIES, secretaris.

Tot zoover de gevoerde correspondentie.

Nu volgt een uittreksel uit de notulen van de gehouden samensprekingen.

J.

SAMENSPREKING op 24 Mei 1950 te Amersfoort.

Voorzitter: Prof. L. H. van der Meiden.

Nadat de voorzitter de vergadering heeft geopend, gelezen heeft Joh. 14 : 23—26, en is voorgegaan in gebed, worden enkele formeele regelingen gemaakt: event. volgende samensprekingen zullen afwisselend in Apeldoorn en Kampen worden gehouden; in Apeldoorn zal Prof. Deddens praesideeren, in Kampen Prof. Van der Meiden.

Van Geref. zijde wordt de vraag gesteld, of de bedoeling van deze samensprekingen alleen is de voelhorens eens uit te steken; óf is de opzet: ons fundament is één, dus God roept ons om te vereenigen.

De Chr. Geref. deputaten antwoorden hierop, dat de Generale Synode van 1947 ervan uitging, dat de gebrokenheid zonde voor God is; zij sprak uit, dat het de profetische roeping der Chr. Geref. Kerken was contact te zoeken. De bedoeling is dus inderdaad naar Gods Woord in één kerkverband te komen. We moeten hier zitten, elkaar vertrouwende, dat we het zien als de roeping Gods om samen te komen. Maar dan komt de vraag: hoe? en dan dienen er allerlei onderwerpen aan de orde te worden gesteld.

De Geref. deputaten zijn van meening, dat, als dit uitgangspunt vast staat, allerlei dingen, waar verschil van opvatting over bestaat, niet behoeven te worden aangesneden (al zijn ze gaarne bereid tot bespreking van al die zaken). Ook spreken zij als hun oordeel uit, dat de verhouding tusschen de Chr. Geref. Kerken en de Geref. Kerken een andere is dan die met de synodocratische Kerken en de Gereformeerde Gemeenten; de synodocratische Kerken hebben immers tot vandaag toe in diverse besluiten den toegang tot den kansel en tot het H. Avondmaal gebonden aan condities die God niet oplegt; de Geref. Gemeenten hebben door haar uitspraak over het verbond in 1931 en nog kort geleden door de schorsing van Ds Kok den ambtsdienst eveneens gebonden aan voorwaarden, die de Heere niet stelt. Daartegenover staan de Chr. Geref. Kerken en de Geref. Kerken, die op één grondslag staan en dergelijke verschillen niet hebben. De roeping, die we tegenover elkaar hebben, is daarom niet gelijk aan de roeping t.a.v. de synodocratische Kerken en de Geref. Gemeenten. Wij zijn twee kerkgemeenschappen met dezelfde belijdenis, zonder toevoegsels.

Vervolgens wordt van Chr. Geref. zijde de vraag aan de orde gesteld, of de Geref. Kerken erkennen, dat de Chr. Geref. Kerken in 1892 recht van bestaan hadden. Jarenlang zijn de Chr. Geref. Kerken voor scheurkerken uitgekreten. Maar dezelfde motieven, die U leidden in 1944, hebben ons geleid in 1892. Hoe ziet U 1892 en het bestaan van onze Kerken sedert dat jaar? Waarom is U in 1944 niet terstond naar de Chr. Geref. Kerken gekomen en hebt U een aparte Kerk geïnstitueerd?

De Geref. deputaten merken allereerst op, dat zij hier antwoorden als personen, en niet als Kerken. Dan wijzen zij erop, dat naar hun oordeel een verschillende beschouwing over een feit in het verleden (1892) geen struikelblok mag zijn op den weg der vereeniging. Ook in 1869 is de vereeniging tot stand gekomen „zonder te treden in hetgene achter ons ligt". Oordeelt God ons vandaag ernaar, hoe we over 1892 denken?

In antwoord op de vraag, waarom degenen, die zich vrijmaakten, zich niet terstond bij de Chr. Geref. Kerken hebben aangesloten, wordt opgemerkt: 't is onze overtuiging, dat men, waar men ook is, eerst in de Kerk, waar men geboren is, moet trachten tot reformatie te komen, indien daar niet liggen versche besluiten, die beslissend zijn. In 1944 werden we in de gemeenschap, waarin we toen leefden, geplaatst voor eischen, die we om Gods wil niet mochten inwilligen. Toen hebben we eerst gepoogd in die bestaande gemeenschap de Kerken, die door de besluiten der Synoden uit elkaar werden gejaagd en verstrooid, weer bijeen te vergaderen, en daarmee hebben we eenvoudig ons kerkelijk leven voortgezet. En daarna heeft onze eerste gewone Generale Synode contact met U gezocht. Ook de apostelen — we erkennen het verschil in situatie — zijn begonnen bij Jeruzalem; ze hebben gezegd: we blijven hier staan en zullen ons volk inlichten. Zoo zijn wij in 1944 blijven staan, maar hebben verworpen, wat menschen zeiden. — Er waren bij de vrijmaking ook plaatsen, in welker naaste omgeving geen Chr. Geref. Kerk bestond; de vraag, of we ons moesten melden bij de Chr. Geref. Kerk, kwam daar dus niet aan de orde.

Wat 1892 aangaat, toen was, wat Kuyper zei, nog niet bindend opgelegd. Kuyper heeft toen zelf geschreven: niet binden. Daarom zien we Uw houding in 1892 als niet noodzakelijk. Maar, daarin hebt U gelijk: er werd wel geleerd, wat wij niet kunnen aanvaarden. Doch dat gebeurt altijd, in alle Kerken; ook wel bij U. De strijd, dien U in 1892 gevoerd hebt, was dogmatisch noodzakelijk. De Chr. Geref. hebben beter dan wij gezien, hoe taal de B-groep was. Door de latere gebeurtenissen hebben wij beter licht gekregen over 1892. U hebt gezegd: de leer van de veronderstelde wedergeboorte zal doorwerken, dus moeten we eerst doorpraten, voor we vereenigen. Voor ons was de zaak: worden we gedwongen die leer te aanvaarden, of zijn we vrij er ons tegen te verzetten? Wij zeggen niet, dat U dogmatisch niet trouw was, maar we werden nog niet gebonden.

Van Christel. Geref. zijde wordt hiertegenover geplaatst, dat de Kerken in 1892 een leer toelieten, die niet toelaatbaar was. De c o n f e s s i e noodzaakte ons toen apart te gaan staan. U zegt: 1892 was wel begrijpelijk, maar niet noodzakelijk. Uit Uw redeneering volgt, dat de Chr. Geref. Kerk in 1892 geen recht van bestaan zou hebben, en dat zij willekeurig een scheur in het lichaam van Christus zou hebben getrokken. Als morgen iemand bij U komt, die de veronderstelde wedergeboorte leert, dan moet U hem, indien U onze houding in 1892 afkeurt, aanvaarden. Doet U dat laatste niet, dan moet U onze houding in 1892 goedkeuren. De Kerk had de roeping die leer nooit toe te laten.

Vanwege de Geref. deputaten wordt ontkend, dat de Chr. Geref. in 1892 willekeurig apart zouden zijn gaan staan. Uw opzet was in 1892 de Kerk van onzen Heere Jezus Christus te institueeren naar Zijn Woord, maar U deed dat o.i. iets te vroeg, te verklaren uit de verwarde situatie, dat er wel niet werd gebonden, maar de leer der veronderstelde wedergeboorte wel de Kerken werd ingedragen. Maar ook wij wilden in 1892 niet anders dan de Kerk institueeren. Als we dat van elkaar aannemen, is het dan noodig, dat we tot één gedachte komen over iets, wat in de historie geschiedde, maar thans niemand bindt? Temeer, waar we het erover eens zijn, dat indien het historisch vaststond dat er in 1892 in de vereenigde Kerken gebonden werd aan de leer der veronderstelde wedergeboorte, het elsch van Schrift en confessie was, niet met de vereeniging mee te gaan!

Door de Chr. Geref. deputaten wordt nader geïnformeerd naar de strekking van de uitspraak van de Synode van Groningen over de verklaring van 1905. Deze uitspraak wekt den indruk, dat zij niet allereerst de leer geldt, doch slechts de formuleering van de leer. Het oordeel „ondeugdelijk" is niet een oordeel in sterk afkeurenden zin. Met de woorden „veelszins onjuist" wordt nog niet gezegd: in strijd met Schrift en belijdenis. Gezien Uw sterke positie inzake de leer der veronderstelde wedergeboorte hadden we een veel sterker uitspraak verwacht dan alleen: niet meer voor onze rekening nemen.

Van Geref. zijde wordt hierop geantwoord, dat we een uitspraak, die alleen pacificatie-formule was, en als zoodanig reeds ondeugdelijk, niet als belijdenisformule konden afschaffen, evenmin als men een dier, dat men als ezel kocht, als paard van de hand kan doen. Toen wij in 1943 en volgende jaren bezwaar maakten tegen de binding aan „1905", werd ons van synodale zijde verweten, dat wij veranderd waren en door ons verzet tegen „1905" scheurmakers waren, want ook wij zouden „1905" vroeger altijd geleerd hebben, en het nu ineens loslaten. Daarop antwoordden wij, dat „1905" nooit bindend is geweest, dat tal van mannen er publiek tegenin waren gegaan, dat dus de verandering en de scheurmakerij er niet bij ons was, maar bij de Synoden. Bij deze beschouwing van de geschiedenis, die ook hierdoor bevestigd wordt, dat, naar sommigen mededeelden, „1905" op catechisatie niet behandeld werd, en er bij examens niet naar gevraagd werd, was het ons onmogelijk „1905", als ware het wèl een bindende formule terzijde te stellen.

Op de opmerking van de Chr. Geref. deputaten, dat de Kerken toch leerden, dat de kinderen voor wedergeboren moesten worden gehouden; en op hun vraag, hoe dat als een compromis kan worden opgevat, wordt door de Geref. deputaten geantwoord, dat Lindeboom meende, dat hij door zijn amendementen de formule ontkracht had, en dat hij „1905" nooit heeft opgevat als een bindende formule.

Op de vraag, of we niet tot elkaar zouden kunnen komen, als er gezegd werd: heel de formule met den inhoud is onjuist, wordt van de zijde der Gereformeerde deputaten geantwoord: al onze predikanten en ouderlingen antwoorden op de vraag, of de leer der veronderstelde wedergeboorte schriftuurlijk is, en ook op de vraag, of die leer tolerabel is: neen! Als iemand zoo iets leert, zullen we hem in de practijk aanpakken met Schrift en belijdenis. Tegen een nadere uitspraak hebben we bezwaar; dan was er weer een uitspraak, en dat moet niet; we hebben genoeg aan Schrift en belijdenis.

Nadat een kort communiqué voor de pers is vastgesteld, en de datum van een volgende samenspreking is bepaald — dan zal gesproken worden over verbond en prediking — gaat Prof. Deddens voor in dankgebed en sluit de voorzitter de vergadering.

K.

SAMENSPREKING op 30 Juni 1950 te Apeldoorn.

Voorzitter Prof. P. Deddens.

Deze opent de samenkomst, leest Psalm 122 en gaat voor in gebed.

In verband met het voor dezen dag vastgestelde onderwerp: verbond en prediking, komt nog eens ter sprake de uitspraak van de Synode van Groningen, dat zij de verklaring van 1905 niet meer voor haar rekening nam, en wordt gevraagd, waarom „1905" niet is teruggenomen.

De Gereformeerde deputaten antwoorden hierop, dat men in 1946 eenstemmig tegen „1905" was, wat den inhoud aangaat; maar men wilde de historie niet laten verteekenen, door wat een compromis-formule was, als ware het een bindende belijdenis-formule terug te nemen. De uitspraak van Groningen was niet een poging om „1905" materieel te beschermen; ze werd ook niet zoo gedaan met het oog op menschen, die „terugnemen" misschien te vergaand zouden vinden; maar we wilden voorkomen, dat we onszelf teekenden als vóór 1944 aan „1905" gebonden menschen.

Als van Chr. Geref. zijde erop gewezen wordt, dat in de verklaring van „1905" toch maar staat „volgens de belijdenis onzer kerken", en dat dan toch ieder zich daaraan moest houden, wordt hiertegenover gewezen op het rapport, dat in 1905 is uitgebracht, en waarin gezegd wordt, dat een synode over de geschillen, die in geding zijn, geen definitieve uitspraak kan doen of mag doen; en er wordt herinnerd aan het feit, dat reeds in 1907 een candidaat bij zijn classicaal examen verklaarde het met „1905" niet eens te zijn, zonder dat hij hierom bemoeilijkt werd.

De wensch, van Chr. Geref. zijde geuit, dat de Geref. Kerken toch nog een nadere verklaring zullen geven over haar afwijzen van „1905", wordt door de Geref. deputaten afgewezen, omdat zij geen nieuwe verklaring willen over wat voor 1944 niet bindend was, en omdat zoo'n nieuwe verklaring misschien een zinsnede zou bevatten, waar we later weer moeite over zouden kunnen krijgen. We hebben genoeg aan Schrift en belijdenis.

Op de vraag, of de Geref. instemmen met de ver-